

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadónálban évi:
 Egész évre — 18 kor.
 Negyedévre — 4 „
 Kézen át:
 Egész évre — 20 kor.
 Negyedévre — 5 „
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre — 24 kor.
 Negyedévre — 6 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét és
 ünnepnapok kivételével
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.
 A szerkesztőség kintitokot viselkedés
 vagy megfésülés nem vállalunk.
 Hirdetéseket és hirdetések
 kiadóhivatalban intézendők.
 Helyes adom ára 3 fillér.

NAGYVÁRAD, febr. 17.

A földmivesek váltói.

Irta: dr. Diószegi Győző.

Tudjuk, hogy a váltóforgalom az u. n. kedvezményes váltókat nem kedveli, de tudjuk azt is, hogy a váltóintézményt a nemzetközi pénzforgalom létesítette és ma is első sorban a kereskedelmi forgalomnak szolgál, tulajdonképpen csak a kereskedőknek való; de már a váltó, mint értékpapír tulajdonképpen rendelkezésével ellenkezik, hogy nem kereskedők is használják; leginkább ellenkezik a váltó természetével az, hogy a népek legműveletlenebb része, a tudatlan, rendszerint írni és olvasni sem tudó földműves nép éljen vele.

Tudjuk, hogy földműveseink rendre váltóznak és pedig váltóznak igen gyakran igazi szükség nélkül, meggondolatlanul, lehet mondani az utóbbi évtizedekben földműveseinket valóságos váltó-láz fogta el. Biharmegyének nemzetiséglakta vidékein tapasztaljuk, hogy a földműves megtanulja nevét leírni, csakhogy váltó alá írhasssa nevét s a felvett összeget ugyszólván lelt pénznek tekintti; a miből részesíti a kezeseket is, mert ő náluk nem igen divat a szivességből való kezeskedés, a tulajdonképeni váltóadás, az elfogadó a kibocsátóval és forgatóval igen gyakran osztozkodik a közösnek tekintett szákmányon.

A vidéki takarékpénztárak tökéinek tekintélyes része a földmivesek váltóiban van elhelyezve és a szegény, tudatlan emberek rendszeren »fehér lap«-ot adnak a pénztézeteknek, hogy tetszésük szerint írják rá kívánságaikat. És a pénztézetek élnek is e jogukkal. Tetszésük szerint telepítik, forgatják, tudósítás és mindenféle kedvezmény kikötése nélkül.

Ellenben a nagyobb kereskedelmi cégek váltóiban mindenféle kedvezményt kötnek ki, maguk telepítik, tudósítást kötnek ki, kötelezettség nélkül forgatják adósaik váltóját stb. Pedig e kedvezményekre a földművesek váltóinak legnagyobb szükségük volna és míg a váltó szigor a kereskedőknél egészen indokolt s a forgalom érdekében van, addig az a földművesekkel szemben legnagyobb igazságtalanság.

Ha már pénztézetek nem igen kedvelik a kötelezvény-forgalmat, a mi pedig a földművesekkel szemben a legmegfelelőbb forma, legalább enyhítsék a váltó merevségét olyan kedvezményekkel, a melyek a váltót jellegéből még nem vetkőztetik ki.

Mig az 1848. évi XV. t.-cz. t. i. a régi váltó törvény, legalább írástudatlanságtól egyenesen megtagadta a váltóképességet, azzal a helyes indokolással, hogy az írni és olvasni nem tudó a műveltség oly alacsony fokán áll, hogy a váltó fogalmáról magának tiszta képet alkotni nem tud; addig az új váltótörvény szerint az írástudatlanok váltóképessé, csak kézjegyük hatálytalan. Így érvé-

nyes a váltó, ha írástudatlan keze vezetésével, vagy nevét utánvonalaazva írja alá, sőt akkor is az írástudatlan lesz váltójogilag kötelezve, ha más valakivel iratja alá nevét.

Takarékpénztáraink élnek e szabadsággal, és az írástudatlanok váltóit rendre leszámítolják, de legalább megtehetnének annyit, hogy coulansabbak lennének velük szemben és ha már a váltót magukra telepítik is, úgy hogy az óvást felvevő közeg, a helyben lakó elfogadót sem tartozik lakásán felkeresni a váltó bemutatása végett, legalább bevehetnék váltó szövegébe, illetve megengedhetnék, hogy a váltókötelezettek bevegék az óvás elengedését, ami tulajdonképpen a váltóbirtokos kedvezménye, de mindenesetre egyezik a váltó adós akaratával és óhajával. Vagy behozhatnák az értesítési rendszert, hogy lejárat előtt pár nappal értesítsék az elfogadót. Hogyan lehet kíván i az írni és olvasni rendszerint nem tudó földművestől, hogy nyilvántartást vezessen váltói lejáratáról? Az igaz, hogy az ilyen kedvezményes váltókat a pénztézetek nem szívesen visszleszámítolják, de helyezték a súlyt a betétekre és a kisebb, 100 koronán aluli váltóknál, ne is számítsanak visszlemámítolásra.

Tapasztaljuk, hogy különösen vidéki takarékpénztáraknál a 3 hónapos lejárat dominál, a földmivesek kis váltóit hosszabb lejáratra nem is leszámítolják, mennyivel czélszerűbb volna az östermelő kisbirtokosoknál a 6 havi lejáratot alkal-

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A püspök-fürdői hévízi csigákról.

Irta: Dr. Tóth Mihály.

A geológiai kutatások kimutatták, hogy Közép-Európa és így hazánk területén is, egy és ugyanazon vidék területének geológiai lerakódásaiban, a paleo-arktikus és szubtropikus égjai növény és állat faunájának ásatag maradványai egyaránt feltalálhatók. De hogy az évezredekkel ezelőtt kihalt fajok társaságában együtt találjuk ugyanazon fajnak jelenben is élő leszármazottját, arra eddig csak kétes bizonyítékok voltak.

A descendentalis elmélet szerint valamely állati nagy növényi faj saját alakját és faji jellegét csak a megfelelő életviszonyok között tartja meg, változott viszonyok között megváltozik az alak és vele együtt megváltoznak a

faji jellegok. Ha a változás a faj előnyére vezet, a faj regenerálódik, azaz új fajjá alakul, ha pedig hátrányára, akkor a faj degenerálódik, azaz elszárvul, kivész. Mindkét processzus mérhetetlen hosszú idő alatt megy végbe.

A kihalt és élő fajok között az alakbeli eltérések igen nagyok lehetnek. Ez az oka, hogy kihalt (fossil) állat és növény maradványok meglepően gazdag fajváltozatokat tüntetnek fel, holott azok nem fajok species), hanem csak fajták (varietas).

Az alakokok fejlődésbeli átmenetei a fossil fajoknál ritkán mutatható ki.

A evolutionalis elmélet első bizonyítékául egy harmadkorszakban élt édes vízi tányér csiga (Planorbis multi formis) szolgált. Steinheimből (Németország); később a Dr. Neumayr M. bécsi egyetemi tanár és Sp. Brusina zágrábi egyetemi tanár által tanulmányozott s ez utóbbi által »szlavonai Paludina rétegek« című értekezésében leírt harmadkori édes vízi csigák szolgáltatták az evolutio legjobb

bizonyítékát (mit maga Darwin is elismert) s a tankönyvek is ezen példákat vették fel.

Pár hóval ezelőtt jelent meg a steiermarki természet-tudományi társulat évkönyvében Spiridion Brusina zágrábi egyetemi tanár »Egy szubtropikus oázis Magyarországon« cz. mű értekezése, melyben a nagyvárad püspök-fürdő élő és kihalt csigáiról értekezve, kimutatja, hogy ezen változatos hévízi fauna, mint evolutionalis bizonyíték, egy a steinheimi Planorbis, mint a szlavonai kihalt fauna Paludinait messze föltől mülja; mert itt nem csak az alakok és fajták végtelen változatait láthatjuk, hanem a mi fő, világosan kimutatható, hogy a Püspök-fürdő hévízforrásában, (de csak egyedül itt) élő Melanopsis Parreyssi, egy már kihalt és egészen más fajnak vélt egyenes leszármazója, melyhez hasonló eset sehol ki nem mutatható. Itt a laikusnak is meg lehet mutatni a M. Parreyssi őseinek évezredekre visszamenőleg kihalt szorozatát.

* »Eine subtropische o zis in Ungarn« Graz 1902

Kitűnő saját termésű borok

kaphatók lakásonon füvegezetten a következő áron:

	1 liter	0,7 liter	0,5 liter
1. Új (palaczk nélkül) — — —	frt 32 kr.	frt — kr.	frt — kr.
2. Ó. asztali, n.-várad, fehér	40		
Finom fajborok:			
(palaczkkal)			
3. Kadarka, vörösbör, ménesi	1 > — > — > 90 > — > 65 >		
4. Cabernet, vörösbör — — —	1 > 10 > 1 > — > — > 70 >		
5. Sauvignon, fehér csemegebor	1 > 20 > 1 > 10 > — > 75 >		
6. Ménesi aszú, vörös — — —	— > — > — > — > — > 50 >		

Hogy finom fajborom a n. é. közönség részére könnyebben hozzáférhető legyenek, a 3., 4., 5., 6-os számú fajokból 7-10 és 5-10 literes üvegekben **IF. POPPER JÓZSEF** ur kereskedésében bizományi raktárt tartok, a hol is a jelzett boraim ugyanazon áron kaphatók, mint nálam.

10 üvegen felül megrendelést házhoz is szállítok. Saját termésű törköly-pálinka és cognacomat is áruba bocsátom.

Molnár Lajos

Schlauch-tér 18. sz.

Telefonszám: 406.

mazni, nyernének nemcsak bélyegilletékben és költségben, de fel lennének mentve a váltókötelezettség a gyakori zaklatástól, hisz tudjuk, hogy a rövid lejárat nem igen eszközli az adósságok gyorsabb kiegyenlítését, legalább nem a mezőgazdánál, kik évenként egyszer, legfeljebb kétszer kapnak kézhez nagyobb összegben pénzt, t. i. ősszel, mikor terményeiket eladják és esetleg tavasszal, mikor a munkaidő beálltával némi állatforgalom van, ha más-kor törlesztenek, újabb kölcsönből teszik, ami helyzetüket még nehezebbé teszi.

Legyenek tekintettel a pénzintézetek a földművesek váltóinál a nagy munka időre. A nyári hónapokra (junius, julius, augusztus) ne tegyék a lejáratot, mert tapasztaljuk, hogy a lejárt váltók ilyenkor özönlenek legnagyobb számmal a közjegyzőkhöz és bíróságokhoz óvatolás végett.

A takarékpénztárak saját érdekükben járnak el, ha coulansabbak feleikkel szemben, mert érdekeikkel való nem törődés azt eredményezi, hogy annyira félnek némelyek a »váltó« szótól is, hogy inkább magas kamatra magán emberektől vesznek fel kölcsönt.

A magyar-csékei mandátum.

A magyar-csékei kerületben az ellenzéki választók között nagy megütközést keltett dr. Kovács Dénes visszalépése. Az orsz. függetlenségi pártot okolják, hogy nem helyez elég súlyt a kerületre, amelyet pedig könnyen el lehetne hódítani a kormánypárttól.

Most azonban maga a magyar-csékei és nagyváradi ellenzék vette kezébe az ügyet. Mint értesülünk, a magyar-csékei mandátum dolgában a függetlenségi és 48-as párt — minthogy Kovács Dénes betegsége miatt a kerületbe le nem mehetett — ma délelőtt Magyar-Csékei nagygyűlést tart, a melyen a jelölt személyére vonatkozólag véglegesen megállapodnak. A jelölt pártértekezleten a magyar-csékei és a szomszédos belényesi választókerület

ellenzékének vezetőin kívül résztvesz a nagyváradi 48-as párt is, melynek vezéremberei közül *Szokoly Tamás*, *Dr. Adorján Emil* és *Dr. Stokker József* mentek ki Magyar-Csékére. A legmegbízhatóbb forrásból jelenthetjük, hogy a kerület 48-as pártja a jelöltséget vagy *Szokoly Tamás*nak, vagy — ha ő erre nem vállalkoznék — *Dr. Adorján Emil*nek ajánlja fel. A hét végefelé több függetlenségi képviselő leutazik Magyar-Csékére s vasárnap több községben beszédet intéznek a választókhöz.

Polónyi visszalépett.

A galánthai kerületben folyó választási küzdelemben a függetlenségi és 48-as párt *Polónyi Géza*nak ajánlotta fel a jelöltséget. Most azt jelentik Budapestről, hogy *Polónyi Géza* a minden valószínűség szerint pótválasztással járó kettős küzdelem izgalmainak sem a kerületet, sem magát nem akarván kitenni, a megtiszteltetést megköszönve arról értesítette a galánthai pártelnökséget, hogy jelölként a küzdelemben részt venni nem kíván.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, febr. 17.

Elnök: gróf *Apponyi Albert*.

A Ház a pápai jubileumon.

Az irományok előterjesztése után elnök jelenti, hogy XIII. Leó pápaságának 25 éves jubileuma lesz 20-án, amikor délelőtt 10 órakor hálaadó istentisztelet lesz a Mátyás templomban. A Ház is részt vesz e hálaadó istentiszteleten.

Napirend előtt.

Gajary Géza: Napirend előtt személyes kérdésben kér szót. A múlt kedde: Dániel elnök határozati vitája alkalmával kijelentette, hogy a miniszterelnök által hosszabbító javaslatának tárgyalása alatt 120 képviselő volt jelen. Felolvassa 113 képviselő nevét, akik a határozathozatalakor jelen voltak.

Mindezt csak szavahihetőségének igazolására, nem pedig az előki határozathozatal igazolására hozta fel.

Kubik Béla: Kijelentem, hogy a munkor sem vonta kétségbe azt, ami *Gajary* most felvonta. *Gajary* más pillanatban olvasta össze a képviselőket és nem akkor, mikor szóló a Ház határozata képtelenségét hangozta. Akkor a parlamentaris formát nem tartották be. *Gajary* utólagos konstatacióval adta meg a jelleggel bír. Ep olyan természetű ennek a névsornak a bemutatása, mint az ex-*ex* időpontban a szabadelvű pártban a tárgyalászat volt.

Gajary Géza: Megköszönöm *Kubik*nek, hogy elismeri szavahihetőségét. Férőm garázdaszavainak helyes értelmezésére kijelentem, hogy feloivasását posztán személt és kérdéses tekinteti.

Elnök: Következik a napirend:

az ujonozjavaslatok

folytatólagos tárgyalása.

Thaly Ferencz: A helyzetet most sokkal súlyosabbnak tartja, mint 48 előt volt, hogy politikailag törvény kezdő-megnyitási joggal lehetnénk. A nemzetnek az előtt meg volt a joga, hogy a király kívánalmait megtagadta. Ma már egyes képviselőknek törvény kezdő-megnyitási joga illúziussá van érvényesítve, hogy annak bizottsági tárgyalásai meg lehessenek. Határozati javaslatot nyújt be, mely szerint a képviselőház utasítsa a kormányt, hogy az ujonozlétszám évenkénti megalapítására nevezetjessen be törvényjavaslatot. (Helyeslés a balon és szélsőbalon.) A függetlenségi pártok a javaslatok elleni küzdelemre erkölcsi alapot ad az, hogy a nemzetnek önálló küzdelemmel, mint a nemzeti hadsereget követeli, (Elnök helyeslés a szélsőbalon.) midőn a közös hadseregnek, mely nyelvében, szellemében, jelszavában idegen, semmit megadni nem akar és nem fog. (Zajos helyeslés, taps a szélsőbalon.) Felolvassa *Apponyi* beszámójának egy részét, mely arról szól, hogy először jelenik meg választói között, mint a szabadelvű párt tagja, de elvei, programja a régi. (Eljenti Eljenti a szélsőbalon.) Azt hiszi, hogy ha a volt nemzeti párt megakarja tartani politikai integritását, e javaslatot sorompóba kellene állniok. (Zajos helyeslés.) Mert ha ők most az első tárgyalásnál megkötik a nemzetet, azt el nem érhetik soha. (Igaz! Ugy van! a szélsőbalon.) 1898-ban egyik beszédében szóló megmondta már azt, hogy *Apponyinak* le kell vonni a következtetést arra, hogy kormányra juthasson, mert politikai

A Püspök-fürdő Melanopsisai tehát egyszerre világhírré tettek szert *S. Brusina* közlései folytán, s nem lehetetlen, hogy jövőre az európai érdeklődő tudósok mellett az exotikus világrések tudósai is fel fogják keresni a mi szerény Püspök-fürdönket.

Sp. Brusina tanár még 1896-ban, a budapesti országos kiállításán lett figyelmes e csigákra. A magyarországi fürdők és ásványvizek pavillójában látta meg az általunk jól ismert csiga füzereket, melyeket *Themak Ede* temesvári áll. főreáliskolai tanár, ismert ásványgyűjtő állított ki. Kérdésközlőit is e csigák előfordulási helye felől, de ott senkitől felvilágosítást nem kapott. 1899-ben *Sikora Károly* tanár Bécsből küldött hozzá néhány példányt ezen csigákból meghatározás végett, azt írva, hogy a jelenlegi irodalom segítségével maga azokat meghatározni nem képes. *Brusina* most meg jobban érdeklődve, tanulmányozni kezdte a csigákat. *Themak*tól, a kiállítótól nagy mennyiséget rendelt. (Itt mellékesen megjegyzem, hogy *Themak*nak én küldtem azon időben 5 kilónyi belőlük.) Midőn azonban az anyagot rendezte, azt látta, hogy a meghatározás lehetetlen, mert a mi kevés e faunáról az irodalomban közölve lett, az sem helyes, sőt maga a kihalt fauna nem csak ismertelve nincs, de egyáltalában a tudomány előtt ismeretlen. Ehatározta tehát, hogy a tanulmányozást a helyszínen végzi. E végből *dr. Koch Antal* budapesti egyetemi tanárhoz fordult utbaigazításért. *Dr. Koch* engemet ajánlott kalauzolására, mint legjobb ismerőjét a vidék geológiai viszonyainak. Egy pár

levélváltás után megállapítva a kutatási időt, *Brusina* tanár 1899. május havában Nagyváradra érkezett. Következő napon boldogult *Vidovich Bonaventura* főreáliskolai igazgató társaságában megtették a tanulmányi kirándulást. Bejártuk a Püspök-fürdő egész területét, a régi ártereket *Rontó*, *Hájó* és *P.-Szent-Márton* környékén, gondosan gyűjtöttük az anyagot, úgy az élő, mint a kihalt csigafajokból.

Másnap megtekintette a polgári iskolában levő saját idevonatkozó gyűjteményemet, melyben a kihalt hévízi fauna, hozzá véve a rontói diluvialis mésztufa telep fossillal, 50 nemmel van képviselve, rendkívül meglepte a fajváltozatok gazdagsága.

Délután még egyszer — ezuttal családjaikkal — kirándulva a fürdőbe, megtekintettük a rontói mésztufa telepet, ebből is gyűjtve anyagot, összevásároltuk a rontói és hájó gyerekek csigafüzereit, a tanulmányozást a fehér asztalnál fejeztük be.*

Ezen rövid történelmi megemlékezés után, a minket közeli érdeklő tudományos vizsgálat eredményét röviden következőben ismertetem.

Brusina tanár mindennek előtt konstataálta, hogy az eddigi közlemények a *Melanopsis hévízi* csigáról nevezetesen: a *Melanopsis hollandrei* Fer., *M. acicularis* Fer., *M. esperi* Fer., *M. praerosa* L., *M. costata* Ol., melyeket

* Itt megemlítem, hogy a tudós szerző a általa determinált csigák közül a *M. franciscæ*, a *Neritina adalæ* és *N. gizelæ* fajokat ezen kirándulás emlékére a *Vidovich* és *Tóth* család tagjainak nevével keresztelte el.

mint ma is itt élő fajokat említetek, valamint a fossil *M. recurvens* Nem. hamisak. Ezen fajok a Püspök-fürdőben, mint kihalt fajok sem fordulnak elő.

Az egyedüli élő faj a Püspök-fürdő hévízében a *Melanopsis Parreyssi* Muhl. melyet gyakran f-leszerelnek a *M. costata* Fer.-ról, mely a Püspök-fürdőben nincs, hanem a Nilus hévíforrásaiban él.

A *M. Parreyssi* Muhl. 2 változatban él; e két változat között az átmeneti alakok jól láthatók. Egyik változat a tipikus hosszú alak, melyen a kiálló orom-élek hiányzanak, vagy elmosódottak, a másik a rövid alak, kiálló orom-élekkel, ez utóbbi a *M. Parreyssi var. scalaris*. Mindkét alak bordázott. Ugyanezen fajok kihalt alakjai sokféle és egymástól igen eltérő változatokban 05—1 méter mélységig található a hévízi lerakódásokba temetve. A kihalt fajok héjja erősebb, vastagabb; de alakok is nagyobbak. A héj gyakran eltorzulást mutat; a szájrnyílás alsó része erősen vastagodott. Valószínű, hogy a régi időben a hévízforras nagyobb hőfokú, vízbősége is nagyobb s erőteljesebb mozgású volt, mely körülmény a fajok fejlődésére befolyással volt.

A kihalt fajoknál a váz vagy egészen sima, vagy többé-kevésbé ormos. Ezen ormos némely példányon a jelenleg élő fajok éles bordázottságát közelítik meg. Itt is vannak vékony és vastag, hosszú és rövid vázúak. Az alakváltozat ép oly gazdag mint az élőknél.

Brusina a következő 7 kihalt fajt különbözteti meg:

elvet ott nem érvényesítheti. A történetek után szó is levonja a konz. kvenciát és kijelenti, hogy ő a 49-iki alapon áll. (Nagy tetszés, taps a balon és szélsőbalon.)

Elnök: Felkéri a szónokot, hogy beszédében csak a törvényes határok közt mozogjon. (Nagy zaj a szélsőbalon.)

Thaly F. reze: Kérde, hát ha egy párt kizárólagos magyar királyt követelne, vajon törvénytelen alapon áll-e? M. gyan győződve róla, hogy nem! (Ugy van! a baloldalon.)

Fejérváry miniszter beszéde.

Fejérváry Géza báró: T. Haz! (Halljuk! Halljuk! a jobboldalon Felkiáltások a szélsőbalon: Vonja vissza a javaslatokat!) Említette vol már, hogy a javaslat mennyi pénzelet segélyt igényelt. Azóta az obstrukció tiszteletére igen sokan felszólltak, megvitatták a javaslatokat pénzügyileg, politikailag. Sok megármadtásban volt része, ez azonban őt hidegen hagyta.

Endrey Gyula: Nem nagyon látnuk!

Fejérváry Géza báró: Amint minden nagy most Endrey ur melálatkodása is. A javaslatokkal katonailag Komjathy Béla foglalkozott számszerűleg, persze a számadatokat összevissza forgatta, ahogy neki jobban tetszett. Foglalkozni fog a számadatokkal kissé bővebben, de kéri, ne vegyék ezt obstrukciónak, határozati javaslatot sem fog bevenni, mert úgy se fogadják el. (Zajos derűtség.) Szükség volt gondoskodni a tarackhgyi és tábori tüzéség számára 9500, a hadi tengerészet számára 1320, tábori vadász és utászokra 1300, az összes ujonczok száma 21900, melyet a javaslat kér.

Gabányi Miklós: Majd fogják kérni a dupláját!

Fejérváry Géza báró: Azt majd Gabányi kéri, ha miniszter lesz. (Derűtség.) Addig beszélhet, amit akar. (Zajos derűtség.) Miután a népképviselet kívánja, hogy nyíltan megmondják, mennyi ujonczra van szükség, hát a népképviselet óhajának eleget akar tenni és az első javaslatot visszavonja. A mostani törvényjavaslat alapján több lesz 12 000 ujonczozal és kevesebb lesz 12 000 pórtartalossal. Most átér a pénzügyi részére a dolgozóknak.

Kubik Béla: Azt mondta, semmibe se kerül!

Fejérváry Géza báró: Azt nem mondtam. Ez hét millióba kerül. De adófelmentés ezáltal egy filér se lesz.

Felolvas egy kimutatást, melyből kitélik,

hogy a hadügyi költségekre fejenként nálunk esik a legkevésbé százalék. Így van ez a véradónál is. Nálunk a két honvédséget beleértve az ujonczjutalék 2-7% pro mille. E javaslattal az arány csak annyit változna, hogy 2-8% lenne pro mille. Tehát így is a legalacsonyabb még az európai államok közt. Bartha Odón a számokat elferdítette.

Bartha Odón: Tessék előbb kontrolálni a számokat, azután mondani, hogy elferdítettem.

Fejérváry Géza báró: Sajnálom, hogy Beöthy Akos nincs itt. (Beöthy belép a terembe. — Felkiáltások a szélsőbalon: Itt van!)

Beöthy Akos: Itt vagyok! (Zajos éljenzés a balon és szélsőbalon.)

Fejérváry Géza báró: Hát éljen, éljen Zichy Jenő gróf is! (Zajos derűtség a jobboldalon és szélsőbalon.) Felhozták az amerikai hadsereget, hát erre nézve óhajt választolni.

Endrey Gyula: Hány ujoncz van ott pro mille.

Fejérváry Géza báró: Azt most nem tudom.

Statistikailag kimutatja, hogy az amerikai hadseregről szóló számadatok, melyeket felemlítettek, helytelenek.

A tuloldalón levő urak, bocsánat a kifejezésért, folyton azon lovagolnak, sőt nyargalnak, hogy a javaslat elviselhetetlen terhet ró a népre. Nos hát az nem áll. (Zajos ellentmondások a szélsőbalon.)

Utál néhai gróf Andrássy Gyulára, aki a legjobb hazafi volt, ezt nem vonhatják kétségbe. (Mozgás, zaj a balon és szélsőbalon.) Önök a tuloldalón szeretnek a nemzet nevében beszélni, nos hát ő is a nemzet nevében szól és nem hiszi, hogy a választópolgárok feltűnjenek az önök deklamációjakra. (Nagy zaj a balon és szélsőbalon.)

Jól csinálták elődeink, amidőn megalkottak egy többséget, mely a kormányon, a vezetésben van és kell legyen. (Nagy zaj a balon és szélsőbalon.)

Ernst Sándor: Ez a parlament! Szép parlame!

Kubik Béla: Es állandó minisztert!

Fejérváry Géza báró: Azt is, ha ugy tetszik. A tuloldalón felszóllalók támadták a dinasztát, a kormányt, az egész szabadelvű pártot. Nos ő e támadásokat visszautasítja, mert azok nem felelnek meg a valóságnak. (Viharos zaj a balon és szélsőbalon.) Helyesles a jobboldalon.) Azt mondták a tuloldalón a hadsereg zászlajára, kétszínű fekete rongy. E

kifejezést határozottan visszautasítja, az alatt a zászló alatt életüket, vértüket onotta sok magyar ember, ezt a zászlót ugy lecsárolni nem szabad. (Viharos zaj a balon és szélsőbalon. Eláll! Eláll! Hogy lehet ilyet mondani)

Felhoztak itt a képviselő urak eseteket, melyek állítólag képviselőkkel megtörténtek volna. Ő utána járt a dolognak és kijelentheti, hogy azok nem valók. (Zaj.)

Vihar a nagyváradi eset miatt.

Lengyel Zoltán: Hát a nagyváradi eset? Arról tessék beszélni!

Fejérváry Géza báró: A nagyváradi eset? Hát abban Lengyel Zoltán egyszerűen *hasudott! hasudott! hasudott!* . . .

(Az ellenzéken viharos zaj tör ki. A képviselők felugrának helyeikről. Nem tárgyalunk tovább! Ilyet nem történk!)

Molnár Jenő kifut a terem közepére, szembe áll a miniszterrel s kiáltja: Micsoda beszéd ez!

(A jobboldalon a képviselők felugrának helyeikről. Fejérváry előtt sorfalat állanak, mintha megakarnák védeni. Az óriási zajban a képviselők minden oldalról a terem közepére futnak. Kubik Béla, Justh Gyula, gróf Andrássy Gyula hangosan vitatkoznak. Az elnök hasztalan csenget. A nagy zajból csak egy-egy szó, kiáltás hallik: Nem tárgyalunk! Ki velem! Így nem lehet beszélni a magyar parlamentben! A zaj folyton fokozódik. Az ellenzékiek dühösen verik a padokat. A jobboldaliak csitítani kezdek a hangulatot. Az elnök végre szóhoz jut. A nagy zaj közepette alig hallatszik a hangja.)

Fejérváry rendreállítására.

Elnök: A miniszter urat használt kifejezéseért rendreállításom.

(A zaj nem csillapszik. Az ellenzékiek egyre kiáltják: Nem tárgyalunk tovább! Nem hallgatjuk a minisztert. Le velem! Hoch! Hoch! Apponyi hiába csenget. A jobboldal lassanként elhagyja a közepet és helyeire megy. A vihar lassanként lecsendesedik. A baloldaliak is elfoglalják helyeiket.)

Elnök: Csendet kér minden oldalról. Ő megtartja pártatlanságát, elnöki tekintélyét

1. *Melanopsis Themaki* Brus. Nagyság és alakja a *M. Parreyssii*vel egyezik, de a héj csak redőzött, soha sora bordázott; néha spirál fonatú diszített, a mi a *M. Parreyssii*vel soha sem fordul elő. Hossza 14—15 mm., szélessége 7—9 mm., variétásai: *M. plicatola*, *unifilosa*, *bifilosa*, *carinata*, *megalostoma*.

2. *Melanopsis Sikorai* Brus. Nagyobb az előbbinél, hosszúra nyúlt héjjal. Ezészen sima legnépesebb gyengén redős. H. 19—21 mm., sz. 8—11 mm., variétásai: *megalostoma*, *sinuina*, *unifilosa*, *bifilosa*.

3. *Melanopsis Franciscæ* Brus. A Robogány környékén is jelenleg élő *M. acicularis*hoz közel áll ezzel rokon, de ennél ranczosabb héjja. H. 15—17 mm., sz. 7 mm.

4. *Melanopsis Hasayi* Brus. Összekötő alak a *M. Th.* és *M. Fr.* között; rokonsgót mutat a Magyarországon előforduló *M. thermalis* Tith. Igen polymorph. Variétásai: *contracta*, *elongata*, *megalostoma*, *unifilosa*, *bifilosa*, *carinata*.

5. *Melanopsis Vidovichi* Brus. Ez a jelenleg ma is élő *M. Esperii*-nek ősapja, de vele nem szabad összetéveszteni. A *M. V.* mint kihalt faj nagyobb és vékonyabb héjju, többé kevésbé ranczos. H. 21—22½ mm., sz. 10—11 mm. Variétásai: *tennis* és *plicatola*.

6. *Melanopsis Tóthi* Brus. Az összes *Melanopsis*ok közül leginkább polymorph. A *M. V.*-nél kisebb, vastagabb héjju, redősebb, fonalakkal, sávokkal diszített. H. 19—20 mm., sz. 9—10 mm. Variétásai: *rugulosa*, *unifilosa*,

bifilosa, *trifilosa*, *quadrifilosa*, *multifilosa*, *unicingulata*, *bicingulata*.

7. *Melanopsis Staubi* Brus. Kisebbs az előbbinél, de fonal és sáv nélkül. A csavarulatok concavok. H. 12—15 mm., sz. 7—8 mm. Variétásai: *carinata*, *costulata*.

Ezen meghatározások szerint a Püspökfürdő *Melanopsis*ai között van 1 élőfaj, 1 variétással, és 7 kihalt faj 22 variétással.

Ezen fajok és variétások egymásba való átmenetei oly csekély eltérést mutatnak, hogy egymás mellé, egy sorba állítva, az egymásba való átmenet alig észrevehető, s hajlandó az ember az egymás mellett álló két rokon fajt egyek tartani. De ha az összes fajokat összekeverjük, valamennyit külön fajnak látjuk. Ezért kellett — írja Brusina — szorosán megszabni a fajok fejlődésbeli határait, mert az alakok végtelen változata mellett és a fajjelleg határokhoz kötvék.

A mi a kihalt *Melanopsis*ok korát illeti, t. i. mely geológiai korban éltek, ennek megítélésénél Brusina a hazai egyéb fossil *Melanopsis*okat is tekintetbe veszi. Így a horvátországi tertiar *M. croatica* Brus. hasonlít az északi *M. Parreyssii*hez és délibb *M. costulata*hoz, tehát a kétfő között álló törzsfaj. A *M. Sikorai* közel áll a tertiar Horvátországi *M. transitans* Brus.-hoz. Ebből a következik, hogy a *Melanopsis*ok ősei a geológiai harmad korban már éltek. Ezt bizonyítja a Püspökfürdő másik specialitása, a hévízi *Sándor róza* (*Nymphaea thermalis*) is. Dr. Staub Mór hírneves tudosunk szerint e növényt

nem emberi kéz plantálta át a Nilus melegforrásaiból, sem költöző vízmadarak nem hozták magvait, mint eddig hitték, hanem mint önálló faj a geológiai harmadkorból fenntartotta magát a nagyváradi hévízvezékben; tehát e hévíz forrása a geol. harmadkorban már megvoltak. A nilusi *Nymphaea* nem azonos faj a püspökfürdővel; épen ugy nem azonos, mint a nilusi *Nymphaea* társaságában élő *Melanopsis costata* nem azonos a mi *Nymphaeák* társaságában élő *M. Parreyssii*vel. Egy oázis maradt reánk a Püspökfürdő hévízforrásainál a subtropicus harmadkor faunájából, mely évezredek óta maig fenntartotta leszármazások alakjait az evolutio tanának kiváló bizonyítékául.

A Püspökfürdő hévízének lerakódásaiban találunk még egy kis lapos félgömbded kihalt színes héjju csigafajt, mely teljesen azonos a más vidékek vizében jelenleg élő *Neritina* (*Theodoxus*) *Prevoštiana* Partsch-val.

Hasonlít a *N. Danubialis* Zgl.-hoz is. A völsai (Ausztria), a magyarországi (topliczai és robogányi), a horvátországi (podsasdi) *Neritina*khöz is hasonlóságot mutat. Mindamellet ezen püspökfürdő *Neritina* nagyság, szín, rajz és alak tekintetében a más hévízben ma is élő fajoktól különböznek.

Brusina fajbeosztása ezekre nézve következő: Van 1 élő faj 2 változattal és 2 kihalt faj, 8 változattal.

Előfaj a *Neritina* (*Theodoxus*) *Prevoštiana* Partsch. Színe fekete, fénylő. Az elhaltak vazai gyenge ereztettségét mutatnak némely példányo-

Kéri a képviselőket, legyenek neki ebben segéd-kézre. (Helyeslés a jobboldalon. Nagy zaj a szélsőbalon. Felkiáltások: Ez nem elég, nem tárgyalunk!)

Visontai Soma: Zárt ülést kérünk. (Felkiáltások: Ugy van, zárt ülést!)

Fejérváry bocsánatot kér.

Fejérváry Géza báró: Elismeri, hogy Lengyel Zoltán képviselő ur ellen erős kifejezést használt és ezért bocsánatot kér. (Hosszas éljenzés, taps a jobboldalon. Felkiáltások: Ez nem elég.) A nagyváradi dolgot illetőleg ő a hivatalos aktákból bebizonyítja, melyek az elrendelt vizsgálat után beérkeztek hogy az mit Lengyel Zoltán arról állít, valótlán. (Viharos zaj a szélsőbalon.)

Kubik Béla: Tessék, ismét sérteget!

Lengyel Zoltán: Fenntartom minden állítástomat. En ott voltam, de a miniszter ur nem volt ott. (Zaj. Elnök cseppet.)

Fejérváry Géza báró: Több esetet felsorol, hogy a képviselők újságokból olyan adatokat merítettek, amely nem igaz. Kéri az ellenzék, ne küzdjenek ilyen fegyverekkel. (Nagy zaj. Ellentmondások a szélsőbalon.) Ami Zichy Jenő gróf kilépését illeti, csak most gratulál a grófnak.

Kubik Béla: Gratulált a nemzet.

Fejérváry: Erre csak azt mondhatja, hogy Zichy 1889-ben már egyszer kilépett a szabad-élv pártból, akkor mondott neki valamit, azt fenntartja most is, mert ő konzekvens. (Tetszés a jobboldalon. Zaj a szélsőbalon.)

A király védelmére.

Fejérváry Géza báró: A tuloldal olyan fegyvereket használ, melyet ő komolyan nem vehet. (Helyeslés a jobboldalon. Nagy zaj a szélsőbalon.) Nem mondja, hogy mindenki, de a párt zöme ilyen alaptalan fegyverekkel küzd. Lehetetlen, hogy a józan magyar nép bele ne lésson ebbe a játékba, melyet ilyen fegyverekkel űznek. A magyar nép a koronát mindig tiszteletben tartotta. Mentelmi ide, oda, itt olyanokat mondanak a királyról, mely megrontja a lojalitást. De hiába teszik és hiába szidják a

kon. Nálunk legközelebb Biharmegye Robogány vidékén egy kis tóban él. Törzsalakja: *N. Pr. atra*, varietása *hungarica* Kust.

Kihalt fajok a püspök fürdői hévíz lerakódásaiban:

1. *Neritina* (Th) *Prevostiana Adela* Brus.

2. *Neritina* (Th) *Prevostiana Gisela* Brus.

A *Neritina Adela*, a tipikus élő *N. atra* és a kihalt *N. Gisela* között áll. Az élőnél gömbölyűbb, kevésbé nyúlt, emelkedettebb arrom netekkel, felső részén gyengén gerinczes. A *N. Gisela* pedig kicsiny, sohasem gömbölyű, hanem hosszukás, erősen kiemelkedő arromnetekkel.

Mindkét kihalt faj színe változó. Van setét és világos viola, rózsaszínű és fehér; ivelten, fűrészelten csikolt és sima. Törzsalak mindenkinél a *seriatilina*, varietások: a *violacea*, *rosea* és *candida*. A fehér színű *N. Gisela* gyakoribb mint a fehér színű *N. Adela*.

A *Neritina*k eredetének geológiai korát Clessin a harmadkorra teszi. Ezen időből tartották fenn magukat az élő alakok Magyarországon. Clessin fűtését Brusina is megerősíti. Szerinte az élő *N. Prevostiana* a kihalt *N. Adela*-tól, ez ismét a kihalt *Gisela*-tól, valamennyien pedig a Szlavóniában található *Neritodonta amethystina* Brus. ősi származnak, mely a geológiai harmadkorban élt.

A hévízi *Neritina*k kihalt és élő fajai épen oly jó példái az evolúció elméletének, mint a *Melanopsis*ok.

hadsereget is, az emelt fővel teljesíti kötelességét azon a magaslaton, melyről lerántani semmi-féle gyalázkodással nem lehet.

Horváth Gyula (közbeszó): De ki támad meg bennünket!

Fejérváry miniszter: Horváth ur *nem számít*. (Viharos zaj a szélsőbalon.)

Felkiáltások: Rendrel!

Fejérváry: Őök is mondták erre a pártra, hogy nem párt, nem számít. (Nagy zaj a balon. Rendrel)

Justh Gyula: Ilyen gyalázatos javaslatot hoz ide s még ilyen prepotens hangon beszél.

Elnök kijelenti, hogy nem hallotta a miniszter szavait, majd megozsi a gyorsírói jegyzeteket.

Fejérváry kéri az ellenzék, hogy higgadtan szóljon a fontos javaslatokhoz, Megemlékezik Zichy Jánosról, ki minden második évben cseréli pártját. Egy ilyen partcsere alkalmával mondta Zichynek, hogy kilépése fölséges volt, de a fölségestől csak egy lépés választ el — a *nevetségestől*.

Ajánlja a javaslatot. (Eljenzés a jobbon.)

Szünet.

Szünet alatt, amint Fejérváry a folyosón végigment, a jobboldal zajosan éljenzett, a szélsőbal zajosan hochott.

Szünet után **Fejérváry** honvédelmi miniszter kijelenti, hogy *Horváthot* csak mint katonai szaktekintélyt nem tartja számba vehetőnek, elnöki intézkedésre tehát nincs szükség.

Lengyel: A személyes kérdésnek parlamenti részét elnöki rendelkezéssel elintézte, személyi része pedig ugy sem tartozik a Ház elé.

Fejérváry: Legyen nyugodt, engem sarokba nem szorit.

Lengyel: Olyan lesz a mosdó, mint a törülköző.

Fejérváry: Nagyon félek.

Lengyel: Fenntartja állításait. Ismétli, hogy Aulich ezredes miként üldözte a nagyváradi önkénteseket. (Felkiáltások jobbról: Nem érdekel!)

Lengyel: Kívánja, hogy meghallgassák. Aulich ezredes üldözte a magyar önkénteseket. Aulich egy főhadnagyot, mert az utcán magyarul beszélt, megbüntették.

Fejérváry: Ez nem való.

Lengyel: Hivatalos adatokra semmit sem adok tapasztalásaimmal szemben.

Fejérváry: Ismét kijelenti, hogy valótlanság, mintha Kónya és Aulich ezredeseket magyarfalasukért gyorsabban léptették volna elő. Aulich igaz, hogy sok önkéntest megbuktatott Nagyváradon, de mi lenne, ha a kultuszminiszteriumot minden bukott diákért megbuktatnák. (Derűtség.) Valótlán, hogy Hajdu főhadnagyot megbüntették, mert magyarul beszélt. Maga **Hajdu** kijelentette, hogy abból mi sem igaz.

Lengyel: Nem hiszem, hogy Hajdu megczófolná szavait.

Erre fölállt **Gromon** Dzsó államtitkár, mire az ellenzék viharos eláll kiáltással fogadta. Elnök alig bir rendet csinálni.

Gromon elmondja, hogy Lengyel mint tanura hivatkozott Hajdu, volt nagyváradi főhadnagyra, hogy Aulich a magyar beszédért megbüntette őt és egy önkéntest. Hajdu most a miniszteriumban van alkalmazva, s megkérdezte, hogy igaz-e, amit Lengyel állít, s Hajdu azt válaszolta, hogy *tiszti becsületemre nem*. (Kiáltások jobbról: Mit szól hozzá?)

Lengyel azt feleli, hogy az a Hajdu, a kiről ő beszélt, nem azonos az államtitkár Hajdujával, mert **Hajdu** István most is szá-

zados Debreczenben és soha sem volt Nagyváradon és nincs is a miniszteriumban. (Nagy derűtség, hosszas taps a szélsőbalon.)

Papp Zoltán: A miniszter ur a saját eseteiben is téves alapon indít vizsgálatot.

Zichy Jenő gróf: Jobb lett volna hallgatnia a miniszternek a 89-iki eseményről.

Fejérváry: Azt már nem teszem.

Zichy Jenő gróf: On akkor alkotmányserést követett el báró ur és én ezért kiléptem a pártból. Konzekvens maradtam magamhoz, — ön is. Utaink már sohasem találkozhatnak báró ur *Akkor ön azt mondta rám, hogy egy lépés választ el a nevetségestől, — nos hát miniszter ur ön már megtette ezt a lépést*. (Hosszas éljenzés a szélsőbalon.)

Kubik indítványozza, mivel a miniszter hamis alapon indított vizsgálatról beszélt, tegye le azt a Ház asztalára.

Fejérváry: Felesleges, megmutatja ő azt akárkinek.

Ez házszabályvitát provokált, mi az ülés végéig elhuzódott.

Véres verekedés.

(Rendőri éberség.)

Hallatlanul botrányos verekedés történt a keddre viradó éjszakán a Szent János-utcai Simon-féle vendéglőben

Egy Bacsonyi nevű rovott multu ember két társával a vendéglő tulajdonosát majdnem holtra verte. Erdekes világitást vet a rendőrség éberségére az, hogy mind ez megtörténhetett a nélkül, hogy a rendőrség értesült volna az esetről, sőt mikor a holtra vert ember családjá a rendőrségre futott, akkor sem tartotta érdemesnek a rendőrség, hogy nyomban megvizsgálja a történeteket, hanem csak másnap reggel nézett utána a dolognak.

Tudtunkkal pedig a rendőrség kötelessége nemcsak megvizsgálni az agyonvert embert, hanem megakadályozni az efféle botrányokat.

A botrányos esetről tudósításunk a következő:

A Nemzeti hid Szent János-utcai sarkán áll **Simon** Ferencz régi nagyváradi korcsmáros vendéglője. Olyanfajta kisebb igényű bormérés. Itt mulatott hétfő éjszaka **Bacsonyi**, egy rovott multu, garázda ember két fiakercsével.

Éjfél után kötekedni kezdtek egymással és Bacsonyi az egyik társára támadt. Ezt látva Simon korcsmáros, közbe lépett, hogy megakadályozza vendég bántalmazását. Bacsonyi erre Simoura támadt és bort követelt, a mit a korcsmáros, látva, hogy milyen emberekkel van dolga, megtagadott. Erre Bacsonyi Simont a szomszéd sötét szobába lökte, s két társával bicskával, kulcsokkal rárohantak és Bacsonyi Simon fejét bicskával a koponyáig végighasította, s ha az erőteljes ember teljes erőfeszítésével székkal nem csapkod maga körül, a garázda emberek meg is ölték volna. Így is fején és arcán több súlyos sebeket ejtettek.

A késő éjszakában már nem akadt ember, ki segítségére sietett volna és csak neje védelmével menekült ki szerencsésen a sötét szobából. Erre a garázda korcsmahősök az ablakokat és felszerelést mind összevonták. S e két óráig tartó verekedésre nem került elő rendőr. Az egyik ott levő vendég **Romhányi** szaladt a rendőrségre jelentést tenni, de onnan csak kedden reggel jöttek a vizsgálatot megejteni.

A korcsma tulajdonosa most súlyos s heivel ágyban fekszik.

Sebeit tegnap dr. *Baróthy* v. főorvos és dr. *Mayer* v. orvos bekötötték, de gyógyulása hosszú időt fog igénybe venni.

Simon Ferencz megtette a büntügyi feljelentést a kir. törvényszéknél.

UJDONSAGOK.

Ő Szentsége a Katholikus Körnek.

A Katholikus Kör tudvalevőleg a Leó-banketről dr. *Bozóky* Alajos kir. kath. jogakadémiai igazgató indítványára hódoló táviratot küldött a pápa ő Szentségének. Ennek szövege a következő:

Cardinali Secretario *Rampolla* Romae in Vaticano. Fideles utriusque ritus romano catholici Magnovaradinenses, solemniter asserta hodierna die Jubilaei Papalis Suae Sanctitatis festivitatem, filiali cum homagio, obedientia et adhesionem erga Sanctam Sedem et Vicarium Jesu Christi, salutem Jubilarem Papam, Apostolicam Eiusdem benedictionem devote exorantes. Magnovaradini 15-a februarii Ladislaus *Palotay* Praelatus Circuli Catholici Praeses.

Magyarul:

Mindkét szertartásu nagyváradi rómkath. hívek, mai napon ünnepélyesen megtartván ő Szentsége pápai választásának jubileumi napját, gyermeki hódolat, engedelmesség és ragaszkodással a Szentség és Jézus Krisztus helytartója iránt, üdvözlök a Jubiláris Pápát, és apostoli áldását áhítattal kérik. N.-Váradon, febr. 15. *Palotay* László Praelatus, a katolikus körnek Elnöke.

A választ tegnap este 7 órakor kapta meg *Palotay* László prelátnak; a választ következőleg hangzik:

Nagyváradi Ungaria. Domino Ladislaus *Palotay*. Beatissimus Pater catholicus utriusque ritus peramanter benedicat, gratus quod Pontificale Jubilaeum filialis pietatis sensu celebraverunt Cardinalis *Rampolla*.

Magyarul:

Nagyváradi Magyarország. *Palotay* László úrnak. ő Szentsége mindkét szertartásu katolikusokat szeretettel megáldja, hálás, hogy a pápai Jubileumot gyermeki kegyelettel, érzülettel megünnepelték. *Rampolla* bibornok.

TAJEKOZTATO.

Febr. 19. Szent László intézet közgyűlése d. u. 5 órakor a koldusápoló intézetben.
Febr. 19. Községi iskolai tanítók segélyegyletének közgyűlése d. e. 1/2, 11 órakor.
Febr. 20. Az ipartanodai bizottság által kiküldött ülése a villamszerelő tanfolyam tárgyában d. u. 8 órakor.
Március 1. A nagyváradi takarékpénztár közgyűlése d. e. 10 órakor.
Márc. 1. Kath. Szabad Liceum előadás.
Márc. 14. Kath. Szabad Liceum előadása (estély.)
Márc. 29. Kath. Szabad Liceum előadása.
Apr. 18. Kath. Szabad Liceum záróünnepélye.

Régészeti és történelmi múzeum. (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 8-5-ig 10 kr-ért. Kedden és csütörtökön d. u. 8-5 óráig 20 kr-ért. Más időben 50 kr.

* A pápa jubileuma a templomokban. A kath. egyház fejének: XIII. Leó ő Szentségének 25 éves pápai jubileuma alkalmából pénteken, február hó 20-án az egész világ katolikus templomaiban hálaadó istentiszteletek lesznek Szent Péter utódjának drága életéért. A nagyváradi lat. szert. székesegyházban pénteken délelőtt 9 órakor nagy pompával tartják

meg a Te Deumot és ünnepélyes szent misét, amelyre a hivatalokat és hatóságokat is meghívta *Vinkler* József káptalani helynök. A megyei tisztikar *Beóthy* László főispán, a városi hivatalnokok pedig *Bordé* Ferencz főjegyző vezetése alatt jelennek meg az istentiszteleten.

* A Ligetben jó a jég! A ligeti jégpálya hűsége gondozója: *Rátkay* József a két nap óta tartó hideg segítségével mára már szép sima jéggel kedveskedhetik a korcsolyázó közönségnek. A nagy oldali pálya egész hosszában megnyílik ma, szerdán s addig nyitva is lesz, míg a melegebbre forduló időjárás le nem parancsolja a kék lobogót s az üzletablakokba kitett »Jó a jég!« táblákat.

* Lesz-e villamos vasutunk? Arad városa is úgy járt a villamos vasutal, mint a hogy Nagyváradi lesz előbb-utóbb. Nyolcz éve folytat tárgyalásokat Arad városa a közúti vasutal s most végre belátta, hogy a hosszú tárgyalások nem vezetnek eredményre s egyszerűen napirendre tért a villamos vasút ügye felett s újból megindította a régi lövönatu vasutal a tárgyalásokat motoros kocsiközlekedés behozatala iránt. — Nálunk is körülbelül öt év óta vezet a közúti vasutársaság orránál fogva Nagyváradi városát, s most már oda jutottunk, hogy benzomotoros kocsival akarja a várost ijesztetni, hogy a villamos áram szállításánál olyan engedelményeket érjen el, amelyekkel a város városodnék. A világiatási szakbizottság kimondotta szakszertő számításokon alapult véleményét. Rá kell szorítani a Forgalmi Bankot, illetve közúti vasutat, hogy mielőbb nyilatkozzon: elfogadja-e a város ajánlatát, vagy sem. Ha nem, akkor egészen világos, hogy nem akarja a villamos vasutat kiépíteni. És akkor kiépítheti maga a város.

* Új járásorvos. *Beóthy* László főispán dr. *Kemény* Jakab Jenő okányi körorvost sárreői járásorvossá nevezte ki.

* A városatyák szaporítása. Dr. *Karlönder* Ede törvényhatósági bizottsági tag a szegedi, aradi példákra felbuzdulva, az elmúlt évben indítványozta, hogy a népesség szaporodásához képest a városatyák számát emeljék fel. Dús László főügyész véleménye szerint a létszám felemelése keresztülvihető, mivel az 1886 évi XXI. t. cz. 24. §-a szerint a törvényhatósági joggal felruházott városokban minden 250 lakos után 1 városatyát kell választani. Nagyváradon a legutóbbi népszámlálás szerint 47,500 lakos volt, a katonaság leszámításával, tehát 190 városatya illetné meg a várost, a mostani 144-el szemben. A 46 új helyre 23 választott esnék. Vajjon ennyi hely elég lenne-e az összes ambíciók kielégítésére?

* Dankó művelnek kiadása. Nemrégén közöltük, hogy a beteg nótaköltő, *Dankó* Pista, hogy a betegsége okozta tetemes költségeket fedezhesse, *Nádor* zeneműkereskedő kiadásában megjelenteti 50 legszebb dalát. Az előfizetési felhívásnak — mint örömmel értesülünk — már is foganatja van, a mennyiben, hogy a dalköltő nehéz sorsán segítve legyen, sokan megrendelték a művet. Elő jár a jó példával báró *Fejérváry* Géza honvédelmi miniszter, ki elsőnek szívet előfizetni a kiváló műre. Kövessék még sokan, nagyon sokan példáját!

* Az ideai fősorozás késik. A fősorozások határideje Biharmegyében márczius elejére volt megállapítva. A sorozástervezetet a 37. gyalogezred hadkiegészítő parancsnoksága már régebben felterjesztette a miniszteriumba, de a jóváhagyás még mindez ideig nem érkezett meg. Ennek a természetese oka abban rejlik, hogy a képviselőház a katonai javaslatok tárgyalásának még csak az elején van. Ujjonozást megkezd-

deni a törvényjavaslat szentesítéséig az ország alaptörvényében rejlő tilalom, amelyet semmiféle rendelettel megváltoztatni nem lehet. A míg tehát a katonai javaslatok szentesített törvénynyé nem válnak, fős rozást sehol sem kezdenek s minthogy márczius elejére előreláthatólag nem lesz vége az obstrukciónak, Nagyváradon és Biharmegyében márczius elején aligha lesz sorozás.

* A László-malom fejlesztése. A Moskovits A. és fiai szeszgyár tudvalevőleg megvenni szándékozik a gyár háttamögött a Kommandánsréten levő mintegy 9 hold városi földet, a gyár fejlesztése szempontjából. A kérelmet a közgyűlés azonban nem fogadta el, hanem kiadta tanulmányozás végett a városi főmérnöknek. Már akkor hangsúlyozták, hogy a kért terület nemcsak a Moskovits gyár mögött terül el, hanem elnyúl a László-malom mögé is és az eladás ez utóbbinak a fejlődését akasztaná meg. A László-malom most beadványt intézett a városhoz, amelyben kifejti, hogy üzemelő napi 600 méterházáról 1000-re emelte s a telepet tovább akarja fejleszteni, miért is kéri a telep mögött levő városi terület eladását. Ezt a kérelmet mindenesetre figyelembe kell venni a Moskovits cég kérelmének elintézésénél.

* Díszes esküvő. *Kelepecs* Dzsó városi irodaigazgató, Nagyváradi város tisztikarának becsült és közkedvelt tagja, ma, szerdán délután 3 órakor tartja esküvőjét bájos arájával *Baróthy* Franciska kisasszonnyal, dr. *Baróthy* Akos t. főorvos kedves és szép unokahúgával. Az esküvő a premontrai read templomában megy végbe.

* Polgárság és csendőrség harcra. Szántó községben véres kimenetű összecsapás történt szombaton délután a lakosság és a csendőrség között. A véres összecsapásnak egy árverés volt az okozója. Szabó András szántói lakos ezélt par hónappal halt meg. Özvegye, mostohaanyja volt a hátramaradt két kiskorú árvának, ennek fogja a haláleset után a kiskorúak érdekében azonnal leltározta a halottas háznál. Özvegy Szabóné azonban úgy akarta magát biztosítani az árvaik vagyonából, hogy a mi értékesebb tárgy volt a háznál, azt eladta. A múlt héten megjött az árvaszéki végzés, hogy a hátramaradt ingóságokat el kell árverezni s a befolyt összeget be kell küldeni az árvaszékhöz. Az árverés foganatosításával Nagy Vilmos végrehajtót bízták meg, aki még a múlt csütörtökön a helyszínre ment az árverés foganatosítása végett. Amde Szabóné rokonsága nem engedte, hogy az árverés megtartsanak. Fenyegető állást foglaltak a ház előtt, úgy hogy a végrehajtó kénytelen volt távozni. Nagy Vilmos ekkor a csendőrséghez fordult karhatalomért. Szombaton azután ismét megjelent a végrehajtó két csendőrrel Szabóné lakásán, ahol azonban már ekkor nagy néptömeg gyűlt össze. A végrehajtó a két csendőrrel belépett az udvarra, de ekkor ismét előállottak Szabóné rokonai vasvillával és fegyverekkel a kezükben s egyenesen a végrehajtónak rohantak. A csendőrök ekkor lövésre kapták fegyvereiket s a tömeg közzé lőttek, mire a tömeg nagy sikoltozással elmenekült. A lövés következtében Dombi Gáspár és Bata Ferencz súlyos sérülést szenvedtek. Az esetről azonnal jelentést tettek a székesfejérvári parancsnokságnak, ahonnan a vizsgálathoz egy hadbírórt küldtek ki.

* Adományok a népkönyvtárnak. Az Ujvárosi felállított népkönyvtár részére ujabban több kötet könyvet ajándékoztak: *Rádl* Odón, *Dús* László, *Szemes* Ilonka, *Gulyás* István és *Friedmann* Samuel. Az adakozóknak ez uton is halás köszönetét nyilváníja a népkönyvtár bizottsága.

* Szerencsétlenség. Halálos kimenetű kettős szerencsétlenség történt a napokban Csongrádon. Kacziba János esongrádi lakos, szőlőmalom-tulajdonosnál lakodalomra készültek. A gazda leánya Kacziba Juliska lett volna a menyasszony, ha a kegyetlen sors meg nem

akadályozza az esküvőt. Kacziba János ugyanis mivel a lakodalomra készültek, azt megelőzőleg el akarta végezni az ürlést, hogy azután gond nélkül lakodalmazhasson. Szombaton reggel úgy találta, hogy a vihar egy kicsit már lecsöndesült, ennél fogva elhatározta, hogy megindítja a szélmalmost. A vitorlákat kellett volna a szél irányába tolni, a miatt Kacziba a saját 17 éves fiát a vitorlákhöz állította, hogy azt tartassa, maga pedig a fordítórúdat tartva, azzal tolta előre a vitorlákat. A kifeszített vitorlákat a szél hirtelen elkapta s ezzel együtt a fiatal Kaczibát is felemelte, aki azután a magasból zuhant alá. A fia alétan bukott le s mitsem tudott arról a másik szerencsétlenségről, mely apját érte. A malom-vitorláknak a szél által történt hirtelen elragadása következtében a fordítórúdt kinyitott Kacziba János kezéből s a 47 éves, erőteljes Molnár úgy fejbavágta, hogy az szörnyet halt. A molnár családja mitsem tudott a szerencsétlenségről, mert a malom jó távol állt a lakástól. Véletlenül azonban megérkezett a molnár leányának a vőlegénye, egy falmonostori leány, a molnárleány ezt a hírt akarta tudtára adni az apjának s e miatt kiment a malomba. A szegény leány örömet azonban nagy fájdalom váltotta fel. Apját összeszúrtott fejjel egy vértócsában találta, testvérét pedig kissé távolabbi szintén eszméletlen állapotban. Az öreg molnár ekkor már halott volt. A fiatal Kaczibát később sikerült életre hozni, de állapota a súlyos sérülés következtében aggasztó. Az esküvő a szerencsétlenség következtében elmaradt a helyette temetésre készülnek.

* **Esküvő.** Lukács József folyó hó 24-én délután 3 órakor tartja egybekelési ünnepélyét Kohn Jakab helybeli polgár leányával **Kerléss** Rózsikával.

SZINHÁZ.

HETI MŰSOR.

Szerda: Koldusdiák.
Csütörtök: Koldusdiák.
Péntek: Ibolyafaló.
Szombat: Gerolsteini nagyhercegnő.
Vasárnap: d. u. Betyár kendője, este: Gerolsteini nagyhercegnő.

Az ibolyafaló.

Nehéz eldönteni, miért éppen ibolyafaló? Még nehezebb, hogy mi a szösznek kellett ezt az állott német limonádét a közönségünknek beadni?

Unalmas darab, a melyet csak talán a loppok nézhetőnek vigjátéknak. Szellemessége csoszog, meseszöszvére az elemi iskolai olvasókönyvekre emlékeztet, humora izléstelenségével tündököl, s az egészet áthatja a asítás vágya. Ha a szereplők kedélyes nyelvbicsaklásai nem elensítették volna a hangulatot, a közönség bizony elszundikál a szellemesnek reklámozott vigjáték alatt.

Egy kis változatoságról **Bércsi** akart gondoskodni, a mennyiben a katonai kiképzést próbálta meg kifigurázni. A szándék azonban nem sikerült elége. Sok a jóból is megárt, s **Bércsi** tegnap komikusból igen egyszerű csufolódóvá lett. Van a katonai életben humor bőven; **Bércsi** azonban nagyon keveset vett ebből az igazi baka-humorból, annál többet az izléstelenségből. Kar érte, mert néhány helyen annak adta jelét, hogy tudta volna ezt a jelenetet jobban is játszani, ha nem a kakastűvel kacérokodik.

Az sem utolsó dolog, a hogy a **Bércsi** «vetyes zaszalaja» festett. Tíz emberen huszfele ruha és fegyver, egyik köpenyben és csiznával, másik kusorica nadrágban, d egyik sem h-lyes egyenruhában. Mint egy megvert maczadón felkötő banda. Így aztán nem csoda, ha nyári időben dideregtek és csak méltó

Lozzá, ha az ezredes ur pedig előkelő látogatóshoz a legkopottabb blúzát vette fel.

Egyébként a mennyire ilyen anyámasszony-komikum darabban, ilyen anyámasszony hadseregben lehetett, sikerrel játszottak **László Irén**, **Tóth Elek**, **Novák Irén**, **Benkő Jolán**, **Heltay és Kulinyi Mariska**.
Dr. K. A.

Gerolsteini nagyhercegnő. A **Gerolsteini nagyhercegnő**-nek már két ízben elhalasztott reprizét szombaton tartják meg. A kitűnő operet fölújítására nagy ambícióval készülnek a szereplők.

Koldusdiák. A régi nemes stílusú operettek egyik gyöngyét, a **«Koldusdiákot»** újítják föl ma, szerdán este a Szigligeti-színházban. Milóckernek ezt a gyönyörű operettjét régen nem látta s hallotta a nagyváradi közönség. A fölújításban **Rédey Szidi**, **Márkus Aranka**, **Pogány Janka**, **Kulinyi Mariska**, **Pintér Imre**, **Bognár János**, **Heltai Jenő**, **Perényi**, **Szatmári és Kalmár** vesznek részt. Csütörtökön szintén a **«Koldusdiákot»** játszzák.

Szigligeti-Színház.

Folyószám 152.

Bérlet 185. m.

Ma szordán, 1903. február 18-án:

Koldusdiák.

Operette.

S Z E M É L Y E K :

Palmatica Novalszka, grófné	T. Pogány Janka
Laura) leányai	Márkus Aranka
Borniszlava)	Kulinyi Mariska
Ollendorf ezredes, krakkói kormányzó	Heltai Jenő
Wagenheim, őrnagy	Szatmári Arpád
Bogumil Malochovszky zenegróf,	Bognár J.
Ján Janitzky) egyetemi	Pintér Imre
Rimanovszky Simon) hallgatók	M. Rédel Sándor
Enterich, tömlőczmester	Bérczi Gyula

HELYARAK: Nagypáholy 7 frt. Földszinti és első emeleti páholy 6 frt. Másodemeleti páholy 4 forint. Zsolye 1 frt 50 kr. Kőrszék 1 frt 20 kr., Tamlászek, 1 frt. Erkélyülés 1-ső sor 60 kr., közép 2-ik sor 50 kr. Erkélyülés oldal 2-ik sor 40 kr. II. emeleti zártasék 30 kr. Földszinti állóhely 50 kr., Diák és katonajegy a földszintre 30 kr. Karzati állóhely 20 kr. Egy szinlap 10 kr.

Jegyek előre válthatók színház jobb oldalán, a bérházzal szemben, d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás 7 órakor

A holnapi előadásra jegyek már d. u. 3 órától előre válthatók.

Kezdeté fél 8 órakor, vége 10 órakor.

Holnap csütörtökön, február 19-én:

Koldusdiák.

Operette.

Igazságszolgáltatás.

Véres enyelgés.

Ifjúkori vonz lom csalogatta **Csikorca** Mitru **Trink** Jusufát után. Sokszor lakolt Mitru már e tiltott vonzalmáért, hol a menyecske-él, hol a féltékeny Jusufától, de Mitru nem akart okólni. Mindig ott ólalkodott a parázs-mű Floare körül, a ki bizony mit sem akart Mitruól tudni. A múlt év július 28-án éppen a földszéli kútál találkoztak. Mitru hevesen ostromolni kezdte a menyecskét, a ki sehogy sem szabadíthatván a legényétől, egy hatalmas követ kapott és eliramodva úgy fejten kőintotta a tolakodó Don Mitrut, hogy az vérző f ijel rogyott össze.

Sokáig viselte ezután az emlékezetes enyelgés bélyegét Mitru a fején, a mit alaposan behorpasztott a szivtelen Floare.

No de szamon is kérték tettét a törvény urai s tegnap a bíróság előtt állott a me-

nyecske, s a fölötte hathatós visszautasításért 8 napi fogházat kapott.

MULATSAG.

FARSANGI NAPTAR.

Febr. 21. Honibál a Vöröskereszt javára.
Február 22. Tüzoltó bál a Zöldfában.

A pettyes karton bál.

Ily ötletes mulatság sem volt még, mint a milyen lesz a **pettyes karton bál**, a mely mint már említettük, szombaton fog lezajlani a vöröskereszt-egylet nagyváradi főköja és a létesítendő városi mentő intézmény javára a Fekete Sasban.

A bált ötletes az teszi, hogy a hölgyek mind pettyes karton ruhában fognak megjelenni. Es pedig a tánczolók vörös alapu fehér pettyes, a kisérő hölgyek pedig más tetszés szerinti alapu, de ugyancsak pettyes mintájú kartonban vesznek részt. Sőt mint halljuk a hatalemberek közül is többen piros pettyes karton mellénnyel fognak megjelenni az összhangzat kedvéért.

A bálnak — mint az előjelekből következtetni lehet — főyes sikere lesz, a mennyiben a különösen olcsó pettyes kartonokból rendkívül sokat mértek el már eddigelé kereskedőink.

A bál rendezősége élén özv. **Des Escherolle-Krusspér** Sándorné urnóval s a mellette fáradságtalanul kitartó hölgybizottsággal, valamint a férfi rendezőség vezérével **Mezey** Mihályval minden lehetőt elkövetnek, hogy fáradságukat siker koronázza.

A meghívókat már szétküldték, de ki esetleg tévedésből nem kapott, de arra igényt tart, forduljon **Mezey** Mihály közjegyzőhöz. (Kossuth-utca), hol jegyek is válthatók előre. Belépdij 3 korona személyenkint.

Tüzoltó-bál. Hetek óta erősen buzgólkodnak derék önkéntes tűzoltóink, hogy idei farsangi mulatságuk is meghozza a kívánt sikert. Az idei farsangot ők fogják elbűcszlatni egy fölötte kedélyes álarcos táncmulatsággal, melyet vasárnap, február 22-én tartanak meg a Zöldfa szálloda helyiségeiben. Lesz szépségverseny, bohókás felvonulás, serperntin, stb. Belépti díj 2 korona.

EGYESÜLETEK.

Felolvasó ünnepély az iparos ifjak egyletében. Nagy közönség élvezte végig az iparos ifjak egyletének vasárnap tartott felolvasó estélyét, s a műsor minden egyes száma zajos tetszést aratott. **Pintér** Tamás elnök megnyitót mondott, dr. **Stokker** József ügyvéd Az ipar történelmi fejlődése czimmal tartott sok tanulságra valló és hazafias érzéstől áthatott előadást. Dr. **Erdélyi** Miklós ügyvéd-jelölt «Sztrajk» czimű elbeszélését olvasta fel. Felűnést keltett egy ifju, **Benkő** Imre, a kath. legényegylet zenedéje vezetőjének kezdő szólója. **Nagy** Jolán érzéssel szavalt, **Köffer** Béla és **Ellenes** Péter magyar dalokat adtak elő. A színházi zenekar három tagja egy triót játszott végig. **Dióssy** Mihály, **Kovács** Mihály szavaltak, **Kalla** István záróbeszédet mondott. A szépen sikerült ünnepély kezdetén és végén az egylet dalköre énekel hatással. Az ünnepély öt órakor kezdődött és fél hétkor ért véget.

A nőegylet új titkára. A nagyváradi izr. nőegylet kedden d. u. 3 órakor a Fekete Sas éttermében választmányi ülést tartott. Az ülés tárgyát a három utolsó hónap pénzfor-galmi kimutatása és a titkárválasztás képezte. Az egylet e három hónap alatt rendes havi segélyezésekre 2239 koronát fordított, 160 ko-

ronát adott kiházasítási segélyekre, 325 szegény között 11 wagon tűzifát osztott ki 1229-10 korona értékben és iskolás gyermekek felruházására 685 korona és 8 fillért költött. Február hó 14-én rendezett hangverseny tiszta jövedelme 2009 korona 80 fillér. — Dr. **Láncsi** Józsefet egyhangú lelkesedéssel választotta meg titkárrá. — A nőegylet ügyeit bizonyára buzgón és sok eredménnyel fogja vezetni. Dr. **Sarkadi** Lajosnak, a távozott titkárnak kifejtett működéséért jegyzőkönyvi köszönetét fejezte ki az egylet. Ezzel az ülés véget ért.

Jóváhagyott alapszabályok. Biharon olvasóegylet alakult, a melynek alapszabályait a helygyűlés jóváhagyta. Az új egylet élén **Szabó** Sándor és **Csordás** István állanak.

NYILTTER.

Szabott árak!

China-ezüst gyári raktár

Nagyvárad, Bémer-tér.

Ajánlja a most érkezett, 1903. év mintákban dusan felszerelt raktárát, u. m. étszerek, asztalterítékek gyertya- és karos gyertyatartók, tálcák, asztal- és gyümölcsállványok, disztárgyak művészes kivitelben. Nászajándékok, verseny és jubileumra alkalmi tárgyak stb. Vendéglő-, szálloda- és kávéházberendezések a legszolidabb kivitelben.

Angol és francia china-ezüst
GYÜRÜK egyedüli elárúsítója Bi-
har-, Hajdumegye és Erdély ré-
szére nagyban és kicsinyben.

Köpes árjegyzék ingyen és bérmentve.

TAVIRATOK.

Párbaj Fejérváry és Lengyel között.

Budapest, febr. 17. (Saj. tud. táv.) Az országgyűlésen történt incidens után **Lengyel** provokáltatta **Fejérváry** bárót. Lengyel segédei: **Kubik** Béla és **Bartha** Ferencz. A Fejérváry báró pedig **Hadik** Géza gróf és **Andrássy** Tivadar gróf.

Lujza hercegnő regénye.

Gent, február 17. (Saj. tud. táv.) **Lujza** toscánai hercegnő nemsokára elhagyja a sanatoriumot, csak a bíróság döntését várja meg arra nézve, hogy születendő gyermeke öt illeti-e. Aztán a Rivierára megy.

Sterényi sajtópöre.

Kolozsvár, febr. 17. (Saj. tud. táv.) **Sterényi** osztálytanácsos sajtópörében a kolozsvári sajtóbírósg ma folytatta a bizonyítást és a hajdunánási kenderfonó gyár feleli bizonyítékok beszerzését elrendelte. Az ítéletre ma sem számíthatunk.

A párbaj ellen.

Budapest, febr. 17. (Saj. tud. távir.) **Várady** Zsigmond dr. ma tartotta meg az V. kerületi polgári körben szabad előadását a párbaj ellenes mozgalomról. A kör helyiségét ez alkalommal zsufolásig töltötte meg a jelenlevő előkelő közönség. **Várady** Zsigmond beszéde általános tetszést keltett. Előadását zajosan megtapsolták. Ezután **Bihari** József a kör titkára felolvasta **Rakovszky** István levelét, melyben a párbajellenes mozgalom támogatását egész lelkéből igéri. Este nagyszabású társas vacsorát rendeztek **Várady** Zsigmond tiszteletére, melyen az első pohárköszöntőt **Bedő** Albert a kör elnöke **Várady** Zsigmond dr-ra mondotta. Erre **Várady** Zsigmond szellemes toasztal felelt és a kör tagjait éltette. Ezután számos pohárköszöntő hangzott még el s a társaság együtt maradt a késő éji órákig.

Venezuela.

Marakaibo, február 16. A **Miranda** venezuelai hadihajó, a mely eddig Marakaibo előtt vesztegelt, 1200 emberrel és 2 millió tölténnyel Tucasba ment, hogy a kormánynak segítséget vigyen a forradalom leverésére. (M. T. I.)

Frigyes szász herceg állapota.

Dresda, febr. 17. A ma reggel 8 óra 15 perckor kiadott orvosi jelentés szerint **Frigyes Keresztély** herceg állapotában az utolsó napokban nem történt lényeges változás. Noha a herceg már négy hét óta jobban van, testi hőmérséklete még nem olyan mérsékelt, a mint kívánatos volna. Általános állapota, erőállapota és étvágya kielégítő. (M. T. I.)

A maczedon kérdéshez.

Róma, febr. 17. A lapok — úgy látszik egy forrásból — táviratot kaptak Szófiából, a mely jelenti, hogy ottani bolgár körökben az a nézet, hogy a porta a reformtervezetet minden nehézség nélkül fogja elfogadni és a dolog így simán nyer befejezést. A porta ugyanis évtizedek óta nem volt ilyen előkészületlen állapotban és tartózkodni fog a háboruba való beavatkozástól.

Bécs, febr. 17. A német császár tegnap két óra hosszat tanácskozott Bülow-val a maczedon kérdésben. Az akcióban, ha bekövetkezik, akkor Németország neutrális marad. (M. T. I.)

REGÉNY-CSARNOK.

Tüzzel-vassal.

Irta: **Slenkiewicz** Henrik. 200

— Megály! — dörgött a Sagloba hangja. A hetman megdöbbenve állt meg és Saglobára merasztette ijeszítő fekete szemét.
— Mit akarsz? — kérdezte röviden.
— Ej, úgy látszik, hogy mi már ösmerjük valahonnan egymást. Nem találkoztunk valami esküvőn?
— De igen, — szólt a hetman, kezét ismét büszkén a kardja markolatára téve.
— Hogy szólál az egész-éred? Akkor tudni illik olyan hirtelenében vágattál el a majorból, hogy elbűcsuzni se volt időm.
— Sajnáltd?
— Természetesen sajnáltam. Tánczolhatunk volna együtt egy fordulót, hiszen a társa-

ság megnagyobbodott. Ez a lovag érkezett meg és szeretett volna veled közelebből is megismerkedni.

— Elég! — ordította Mihály, hirtelen felugorva. — Ámuló! foxtvom vagy!

— Mi jogon? — kérde a hetman és a fejét büszkén emelte föl.

— Mert lázadó vagy és a köztársaságnak az ellensége, aki kémkedni jöttél ide.

— És ki vagy te?

— Ej, székségtelen magamat igazolni. El nem menekülök.

— Majd meglátjuk! — szólt Bohun. Én se igazolnám magamat, hogy ki vagyok, ha mint katonát viadalra hívtál volna ki, de te börrönnel fenyegetődzöl, így hát kénytelen vagyok vele. Nézd, itt van egy levél, melyet a saporogiai hetmantól viszek Kázmár herceghez és mert Nieporentben nem találtam meg, Saborova megyék utána. Hogy fogsz hát te engem lecsukni?

E szavaknál Bohun büszkén és gunyosan nézett végig Wolodyjovskio, aki meggzavarodott. Nem tudta, hogy mit tegyen és kérdőleg nézett Saglobára. Egy pillanatig siri csend volt.

— Hah, szólt Sagloba, ez nem segt. Ha követ vagy, nem tartóztathatunk le, de kardosan ez elé a lovag elé ne merészelj jönni, mert egyszer már egy megugrottál előle, hogy a föld is reszketett bele.

Bohun arca vérvörös lett, mert most megösmerte Wolodyjovskit. Szégyen és sértett hiúság tombolt a félelmet nem ösmerő harcokban. A visszaemlékezés égette a lelkét, mint a tűz. Az volt az egyetlen lemoshatatlan folt a harcos becsületén, amelyet pedig jobban szeretett az életénél, jobban szeretett mindennél. És Sagloba kérielhetlenül folytatta:

— Majdnem elvesztetted a nadrágodat is, úgy hogy ez a lovag megszánt s megkönyörült rajtad. Pfluj, vitéz uram, anyámasszony katonája vagy. Az őrg herceg asszonyával és a hercegfukkal szemben bátor voltál, de egy lovag előtt a lábada száll a bátorságod. Leveleket hordani, lányt rabolni, ez a mesterséged, de nem háboruskodás.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Értéktőzsdé.

Budapest, febr. 17.

Osztrák hitel	697.—
Magyar hitel	701.—
Allamvasut	—
Rimamuranyi	509.50
Magyar jelzálog	472.—
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Határidők.

Budapest, febr. 17.

Buza októberre	8.01
Buza áprilisra	8.95
Tengeri	5.16
Rozs okt.	6.58
Zab ápr.	—
Káposzta, repce, aug.	6.96

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1902. febr. 17-én.

Magyar aranyjárdék 4	121.23
Magyar koronajárdék	98.80
Magyar vasuti köl sön aranyban 4 1/2	—
Magyarvasuti kölcsön ezüstben 2 1/2	—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	—
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	99.75
Italmérségi jog megváltási kötvény	—
Horváth szlavonföldterhermentési kötvény	99.50
Magyar nyeresémsorsjegy-kölcsön	201.50
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek-kölcsön	159.25
Osztrák járdék papirban	100.60
Osztrák járdék papirban	10.60
Osztrák járdék aranyban	121.—
Osztrák korona járdék	101.50
Osztrák állansorsjegyek	154.50
Osztrák magyar bank részvény	15.80
Magyar hitelbankrészvény	749.50
Osztrák hit-llintézet részvény	699.75
Párisi vista	95.42
29 frankos arany (Napoleon'dor)	19.08
Nemetbirodalmi márka	117.05
Londoni vista	239.95
20 márkás arany	23.41

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Szabó és Hajnal

fűszer-, csemege- és vadkereskedése
NAGYVÁRAD, FŐ-UTCZA.
 Városi és vidéki telefon 251. sz.

117

Mélyen tisztelt vevőinknek szives tudomására hozzuk, hogy eddigi üzletünket modern berendezéssel és új helyiség hozzávételével kibővítettük, valamint fűszer-, csemege-raktárunkat is jóval megnagyobbítottuk, úgy, hogy a legnagyobb igényeknek is megfelelhettünk, még azon nagyvárosias szokást is behoztuk, hogy igen tisztelt vevőink kényelmére a megrendelendő árukat naponta kétszer, délelőtt és délután, saját e célra készített fogatunkkal hazaküldjük. Kérjük úgy a helybeli, mint a vidéki vevőinket, b. látogatásaikkal és megrendeléseikkel megtisztelni. — Magunkat ajánlva, maradtunk

tisztelettel

SZABO és HAJNAL.

Hirdetmény.

A Nagyváradi Takarékpénztár, Bihar-megyei kereskedelmi-, ipar- és terményhitelbank, Bihar-megyei takarékpénztár és Gazdasági és Iparbank r. bejegyzett nagyváradi székhelyű közhirre teszi, hogy f. é. február hó 15. napjától kezdődőleg a betéti kamatlábat a következőleg állapították meg:

Az intézetek fizetnek:

1. Egy zárlattól a másik zárlatig heverő tőkék után 4 % -ot. 2. A zárlatközi időben legalább 4 hónapig heverő tőkék után 3 1/2 % -ot. 3. A zárlatközi időben nem teljes 4 hónapig heverő tőkék után 3 % -ot. 4. Olyan tőkék után, melyek az intézetnél legalább 4 hónapig hevernek és betéti idejük a zárlat által megszakítottatik olyképpen, hogy a zárlat időpontjáig még 4 hó le nem telt:

a zárlat előtti időre 3 % -ot
 a zárlat utáni időre 3 1/2 % -ot

A zárlat minden év június hó 30-án és december hó 31-én eszközöltetik és a kamatok a fenti kamatláb sz-rint tőkésítetnek.

A 10 % os jövedelmi adót a betevő megterhelése nélkül az intézetek fizetik

Az intézeteknél elhelyezett régi betétekre nézve a most megállapított kamatláb f. é. április hó 1-ső napjától kezdődőleg lép érvénybe.

Nagyvárada 1903 február hó 14-én.

Nagyváradi takarékpénztár r. t.
 Bihar-m. keresk. ipar- és terményhitelbank r. t.
 Bihar-megyei takarékpénztár r. t.
 Gazdasági és Iparbank r. t. 158.

Kiadó lakás.

A Kossuth-utcai Mezey-házban a II-ik emeleten egy **6 szobás utcai lakás** f. évi május 1-től kiadó.

Bővebbet a házmesternél. 180.

20598—1902. tkv.

Árverési hirdetményi kivonat.

A nagyváradi kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhirre teszi, hogy a Nagyváradi takarékpénztár végrehajthatónak Schenker Mihály nagyváradi lakos végrehajtást szenvedő elleni végrehajtási ügyében a nagyváradi 2318. számú telekkönyvi betétben A l. 1—3. sor. 4161. 4162/1 hr. szám alatt felvett Várad-Csillagvároson fekvő 57. Szépsor számú ház és kertből álló ingatlanra a végrehajtási árverést elrendelte és annak foganatosítására határidőül **1903. évi márczius hó 18-ik napjának délelőtti 9 óráját** a nagyváradi kir. törvényszék árverelő helyiségében Nagyváradon kitűzte.

Kikiáltási ár 3336 korona, azonban az árverésre kitett ingatlan szükség esetén ezen áron alul is el fog adni.

Árverezni szándékozók tartoznak a kikiáltási ár 10-%-át készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban letenni.

Az árverési feltételek a hivatalos órák alatt a kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóságnál és Nagyvárad város polgármesteri hivatalánál tekinthetők meg.

Kelt Nagyváradon, a kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóságnál. 1902. évi december hó 23-ikán.

Debrecezeni József tszéki bíró helyett

Hraball,

kir. tszéki albiró.

154.

Három magtár

azonnal kiadó a
Biharmegyei kereskedelmi, ipar- és terményhitelbank

Nag. Teleky-utcai házában. 806

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárada, Apáczka-utca 3. szám.

Művek

folyóiratok, hírlapok,
 vonalzatok,
 gazdasági nyomtatványok,
 egyházi, községi
 és egyéb
 hivatalos nyomtatványok,
 körlevelek,
 levélborítékok.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben
 mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfek, számlák, falragaszok,

báli meghívók,
 tánczrendek, étlapok,
 naptárak,
 palaczkfeliratok,
 névjegyek,
 gyászlapok
 stb. a nyomdai szakba
 vágó nyomtatványok
 készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.